

Onnistumisen edellytykset

Ensimmäisessä työpajassa tarkastelimme osallistumisen hyötyjä asukkaille ja päätöksentekoprosessille. Tunnistimme 95 eri hyötyä, joiden pohjalta kiteytettiin osallistumisen ideaalitila. Arvioimme työpajassa myös onnistumista estäviä ja mahdollistavia tekijöitä, joita molempia tunnistimme 77 kappaletta.

Seuraavissa vaiheissa muotoilemme hallintosäätökirjausten ja osallistumisen ohjelman prototyyppejä, jotka tukevat osallistumisen ideaalitilan saavuttamista.

Osallistumisen ideaali

- Asukaslähtöisyys
- Yhdenvertaisuus
- Laadukas päätöksenteko

Ideaalitilan saavuttamista tukevat tekijät

- Hallinnon sitoutuminen osallistumiseen
- Toimivat osallistumisen menetelmät
- Osallistumisen arvostus ja priorisointi

Ideaalitilan saavuttamista estävät tekijät

- Puutteellinen sisäinen ja ulkoinen viestintä
- Puutteellinen osaaminen ja resurssit
- Joustamattomat hierarkiat ja prosessit

Seuraavat askeleet

1. Ideaalitilan saavuttamista tukeva hallintosäätö ja osallistumisen ohjelma
2. Riskitekijöiden huomioiminen ja onnistumisen edellytysten vahvistaminen hallintosäännössä ja osallistumisen ohjelmassa

Koonti tunnistetuista hyödyistä, uhkista ja mahdollisuuksista

Työpajassa tunnistetut hyödyt sekä hyödyn toteutumista estävät ja mahdollistavat tekijät teemoittain ja teeman saamien ”osumien lukumäärän” mukaan tärkeysjärjestyksessä (yleisin/eniten pisteitä saanut teema ylimpänä listassa).

Osallistumisen hyödyt asukkaille

- Osallisuuden kokemuksen ja hyvinvoinnin vahvistuminen
- Asukas- ja asiakaslähtöiset palvelut
- Vaikuttamismahdollisuudet, yhteisöllisyys
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Yksilön ymmärrys lisääntyy ja vaikuttamistaidot paranevat

Osallistumisen hyödyt päätöksenteolle

- Asiakas- ja asukaslähtöisyys
- Toimiva päätöksentekoprosessi: ketteryys, laatu, vaikuttavuus
- Luottamuksen vahvistuminen
- Paremmat palvelut ja jaettu näkemys palveluiden kehittämisestä
- Legitimiteetin vahvistuminen
- Moninäkökulmaisuus päätöksenteossa

Asukkaiden saamaa hyötyä mahdollistavat tekijät

- Monipuoliset ja tarkoituksenmukaiset menetelmät
- Alueen tahtotila ja johtaminen mahdollistavat osallistumisen
- Aito mahdollisuus vaikuttaa ja nähdä tulokset mahdollisimman nopeasti
- Selkeä viestintä

Päätöksenteon saamaa hyötyä mahdollistavat tekijät

- Toimivat ja oikea-aikaiset prosessit: osallistuminen kytkeytyy toimintaan ja tulosten vieminen päätöksentekoon on suunniteltua
- Johto ja organisaatio on sitoutunut osallistumisen edistämiseen
- Asukkaiden osallistumista arvostetaan ja priorisoidaan
- Monipuoliset osallistumisen tavat: henkilöstö mukana, uteliaisuus uusiin tapoihin

Asukkaiden saamaa hyötyä estävät tekijät

- Sopimattomat osallistumisen tavat: näennäisyys, vaikeus, huono kattavuus
- Puutteellinen viestintä: tieto ei tavoita kohderyhmiä, kielitaito esteenä, päättäjälähtöinen kieli
- Johdon ja organisaation sitoutumattomuus
- Heikot prosessit: tieto ei siirry päätöksentekoon oikea-aikaisesti, joustamattomat rakenteet

Päätöksenteon saamaa hyötyä estävät tekijät

- Osallistumisen arvoa ei tunnisteta tai uskalleta tunnistaa organisaatiossa: asenteet, asukkaiden vähättely, vallanhalu
- Osallistuminen ei sovi prosesseihin: kiire, joustamattomuus
- Resurssien puute: osaamisessa, viestinnässä, välineissä tai niiden hankinnassa

Toiveet ja tarpeet prosessille sekä preferenssit menetelmien suhteen

Työpajassa esiin nostetut toiveet ja tarpeet sille, mihin osallistumiseen ja osallistumisen ohjelmaan liittyviin kysymyksiin prosessista toivotaan vastauksia sekä suuntaa-antavat valinnat osallistumismenetelmien ominaisuuksien painotuksista.

Kytkeä päätöksentekoon ja alueen muuhun toimintaan

- Miten osallisuuden /osallistumisen prosessi ja tulokset nivotaan päätöksentekoon?
- Miten osallisuus / osallistuminen saadaan kytkettyä kaikkeen toimintaan konkreettisesti?
- Miten ohjelma saadaan vietyä käytäntöön?

Yleiset lähtökohdat ja toimivat rakenteet

- Miten perustella osallistumisen tärkeyttä?
- Mikä on ohjelman yleisyyden / konkretian taso?
- Osallistumisen resursointi
- Pitkän ja lyhyen aikavälin miettiminen osallistumisen suunnittelussa

Osallistumisen menetelmien valinta ja käyttäminen konkreettisesti

- Tietoa eri menetelmistä: sähköiset ja fyysiset alustat, kansalaispaneelit ja -raadit, asiakaspaneelit...
- Eri menetelmien konkreettiset prosessit. -"toimi näin."
- Millä menetelmällä saada mukaan ne, jotka eivät yleensä osallistu?

Minkä asteista osallisuutta alueilla erityisesti halutaan kehittää (osallisuuden portaat)?

- Dialogi ja yhteissuunnittelu asukkaiden kanssa osana päätöksenteon prosesseja
- Tärkeintä kuitenkin rakentaa kokonaisuutta, jossa kaikki portaat otettu huomioon
- Samassa prosessissa voi olla elementtejä monista askelmista – esim. dialogista yhteissuunnitteluun eteneminen tarpeen mukaan
- Aloitteet olisi hyvä huomioida osallisuuden mekanismina myös eri asteilla
- Alimmat osallisuuden portaat ovat jo hallussa, voitot otetaan muualla"

Minkälaisista menetelmistä tarvittaisiin nyt erityisesti lisätietoa?

- Menetelmien ulottuvuuksien osalta tarpeissa oli hajontaa
- Erityistä tarvetta on kevyille, jatkuville osallistumisen menetelmille menetelmille. Tarvitaan menetelmiä, jotka soveltuvat tiettyjen kohderyhmien kanssa työskentelyyn. Digitaalisia työkaluja kaivataan.